

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC
SOLUTIONS
O'ZBEKISTON VA FINLYANDIYA TA'LIM SOHASIDAGI
HAMKORLIKLAR

Ibrohimova Sunbula Asilbek qizi

*Buxoro davlat Pedagogika instituti 70110101- Pedagogika nazariyasi
va tarixi yo'nalishi 2-bosqich magistri*

Annotatsiya. *O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan so'ng, ta'lim tizimini isloh qilish va xalqaro tajribalarni o'rganish orqali uni zamonaviylashtirishga alohida e'tibor qaratdi. Shu nuqtai nazardan, dunyodagi eng ilg'or ta'lim tizimlaridan biri hisoblangan Finlyandiya tajribasini o'rganish va uni O'zbekiston sharoitida joriy etish masalasi dolzarb bo'lib kelmoqda. Ushbu maqolada O'zbekiston va Finlyandiya o'rtasidagi ta'lim sohasidagi hamkorliklar, ularning rivojlanish bosqichlari va istiqbollari haqida batafsil so'z yuritiladi.*

Kalit so'zlar: *Xalqaro hamkorlikni rivojlantirish, moliyaviy resurslar, madaniy va tilviy farqlar, ta'lim siyosatining takomillashtirilishi, o'quv dasturlarining moslashuvchanligi.*

Kirish. O'zbekiston va Finlyandiya – geografik joylashuvi va madaniyati jihatdan bir-biridan farq qiluvchi, lekin ta'lim sohasidagi ilg'or tajribalarni o'zaro almashish va rivojlantirishga qiziqishi bilan birlashtirilgan ikki davlat. Finlyandiyaning ta'lim sohasidagi yutuqlari, xususan, uning innovasion yondashuvlari va yuqori natijalari xalqaro miqyosda e'tirof etilgan. O'zbekiston esa ta'lim tizimini isloh qilish va zamonaviylashtirish yo'lida Finlyandiyaning tajribasidan foydalanishga jiddiy qiziqish bildirmoqda. O'zbekiston va Finlyandiya o'rtasidagi diplomatik munosabatlar 1992 yilda o'rnatilgan bo'lib, ta'lim sohasidagi hamkorlik bundan keyinroq, ya'ni 2000-yillardan boshlab faollashdi. Dastlabki bosqichda hamkorlik asosan akademik almashinuvlar, qisqa muddatli o'quv kurslari va seminarlar shaklida amalga oshirildi. Finlyandiyaning ta'lim muassasalari O'zbekistonlik mutaxassislarni o'qitish va malaka oshirish bo'yicha dasturlarni taklif qildi. 2010-yillardan boshlab hamkorlik kengayib, ko'plab sohalarni, jumladan, maktabgacha ta'lim, umumta'lim, professional ta'lim va oliy ta'limni qamrab oldi. Finlyandiyaning ta'lim siyosati va innovasion texnologiyalariga oid tajribalarini o'rganish va tatbiq etishga alohida e'tibor berildi. Ikki mamlakat o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash uchun bir qator bitimlar va memorandumlar imzolandi. Bu bitimlar ta'lim muassasalari o'rtasidagi to'g'ridan-to'g'ri aloqalarni o'rnatish, o'qituvchilarni almashish va birgalikdagi loyihalarni amalga oshirish imkoniyatlarini yaratdi.

Hozirgi kunda O'zbekiston va Finlyandiya o'rtasida ta'lim sohasidagi hamkorlik quyidagi dasturlar orqali amalga oshirilmoqda:

O'qituvchilarni tayyorlash va malaka oshirish: Finlyandiyaning yetakchi ta'lim muassasalari O'zbekistonlik o'qituvchilarga o'qitish metodikasi, innovasion

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

texnologiyalar va ta'lim menejmenti bo'yicha o'quv kurslarini tashkil etadi.

Bu kurslarda o'qituvchilar fin ta'lim tizimining asosiy prinsiplari, jumladan, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish va baholash tizimining xususiyatlari bilan tanishishadi.

Maktabgacha ta'lim: Finlyandiyaning maktabgacha ta'lim tizimidagi ilg'or tajribalar O'zbekistonning maktabgacha ta'lim muassasalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Fin mutaxassislari O'zbekistonlik tarbiyachilarga o'quv dasturlarini ishlab chiqish, o'yinli o'qitish metodlarini qo'llash va bolalarning rivojlanishini kuzatish bo'yicha maslahatlar berishadi.

Umumta'lim: Finlyandiyaning umumta'lim maktablarining tajribasi O'zbekiston uchun ayniqsa qiziqarlidir. Finlyandiya maktablaridagi o'qitish metodikasi, o'quv dasturlarining tuzilishi va baholash tizimi O'zbekiston uchun o'rnak bo'lishi mumkin. Umumta'lim maktablarida fin ta'lim tizimining elementlarini tatbiq etish bo'yicha loyihalar amalga oshirilmoqda.

Oliy ta'lim: Finlyandiyaning nufuzli oliy ta'lim muassasalari bilan O'zbekistonning oliy ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlik rivojlanib bormoqda. Bu hamkorlik talabalar va professor-o'qituvchilar almashinuvi, birgalikdagi ilmiy tadqiqotlar va o'quv dasturlarini ishlab chiqishni o'z ichiga oladi.

Kadrlar tayyorlash: Finlyandiyaning ta'lim muassasalarida O'zbekistonlik mutaxassislarni tayyorlash va malaka oshirish bo'yicha dasturlarni amalga oshirilishi. Bu dasturlar orqali O'zbekistonning ta'lim tizimi uchun zarur bo'lgan yuqori malakali kadrlarni tayyorlash imkoniyati yaratiladi.

O'zbekiston va Finlyandiya o'rtasidagi ta'lim sohasidagi hamkorlikning afzalliklari:

Finlyandiyaning ilg'or tajribalaridan foydalanish: O'zbekiston Finlyandiyaning ta'lim sohasidagi yutuqlaridan foydalanib, o'z ta'lim tizimini yanada takomillashtirishi mumkin.

Ta'lim sifatini oshirish: Hamkorlik ta'lim sifatini oshirishga, o'qituvchilarning malakasini oshirishga va innovasion texnologiyalarni tatbiq etishga xizmat qiladi.

Xalqaro hamkorlikni rivojlantirish: Hamkorlik ikki mamlakat o'rtasidagi ta'lim sohasidagi aloqalarni mustahkamlashga va xalqaro hamkorlikni rivojlantirishga turtki beradi.

Iqtisodiy rivojlanish: Malakali kadrlar tayyorlashning yaxshilanishi iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shadi.

Hamkorlikning muammolari:

Moliyaviy resurslar: Hamkorlik loyihalarini moliyalashtirish uchun yetarli moliyaviy resurslarning yetishmasligi.

Madaniy va tilviy farqlar: Ikki mamlakat o'rtasidagi madaniy va tilviy farqlar hamkorlik jarayonini murakkablashtirishi mumkin.

Texnik infratuzilma: Finlyandiyaning ilg'or texnologiyalarini tatbiq etish uchun zarur bo'lgan texnik infratuzilmaning yetishmasligi.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

O'qituvchilarning tayyorgarligi: Finlyandiyaning ilg'or ta'lim uslublarini samarali tatbiq etish uchun o'qituvchilarning yetarli darajada tayyorgarlik ko'rishi zarur.

Kelajakda O'zbekiston va Finlyandiya o'rtasidagi ta'lim sohasidagi hamkorlik yanada kengayishi va chuqurlashishi kutilmoqda. Bu hamkorlik quyidagi yo'nalishlarda rivojlanishi mumkin:

Onlayn ta'lim: Onlayn ta'lim texnologiyalaridan foydalanib, Finlyandiyaning tajribali mutaxassislari O'zbekistonlik o'qituvchilarga masofaviy tarzda o'quv kurslarini tashkil etishlari mumkin.

Birgalikdagi tadqiqotlar: Ikki mamlakatning oliy ta'lim muassasalari o'rtasida birgalikdagi ilmiy tadqiqotlarni olib borish imkoniyatlarini kengaytirish.

Ta'lim siyosatining takomillashtirilishi: Finlyandiyaning ta'lim siyosati sohasidagi tajribasidan foydalanib, O'zbekiston o'z ta'lim siyosatini takomillashtirishi mumkin.

Maktablarni zamonaviylashtirish: Finlyandiyaning tajribasi asosida O'zbekiston maktablarini zamonaviy texnologiyalar bilan jihozlash va o'qitish jarayonini takomillashtirish.

Finlyandiya ta'lim tizimi dunyoda o'zining yuqori sifati va samaradorligi bilan tan olingan. Uning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

- **Tenglik tamoyili:** Finlyandiya barcha maktablar bir xil jihozlangan va teng moliyalashtirilgan bo'lib, elita yoki zaif maktablar mavjud emas. Bu barcha o'quvchilarga teng ta'lim olish imkoniyatini beradi.
- **O'qituvchilarning yuqori malakasi:** O'qituvchilar magistr darajasiga ega bo'lishi shart va ularning kasbiy rivojlanishiga katta e'tibor qaratiladi.
- **O'quv dasturlarining moslashuvchanligi:** O'quv dasturlari o'quvchilarning individual ehtiyojlariga mos ravishda tuziladi, bu esa ularning qobiliyatlarini maksimal darajada rivojlantirishga yordam beradi.
- **Baholash tizimining o'ziga xosligi:** Finlyandiya o'quvchilarni doimiy ravishda test sinovlari bilan baholash amaliyoti yo'q. Asosiy e'tibor o'quvchilarning chuqur tushunishi va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratiladi.

O'zbekiston va Finlyandiya o'rtasidagi ta'lim sohasidagi hamkorliklar so'nggi yillarda sezilarli darajada rivojlanmoqda. Bu hamkorliklar quyidagi yo'nalishlarda amalga oshirilmoqda:

O'zbekiston ta'lim tizimida Finlyandiya tajribasini o'rganish va uni joriy etish bo'yicha bir qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Masalan, 2023-yildan boshlab mamlakatning 14 ta hududida 1–4-sinflarda Finlyandiya ta'lim tajribasi joriy qilinishi rejalashtirilgan.

2022-yilda O'zbekiston-Finlyandiya pedagogika instituti tashkil etildi. Ushbu institut pedagogika sohasida yuqori malakali kadrlarni tayyorlashga qaratilgan bo'lib, Finlyandiya ta'lim standartlariga asoslangan.

Oliy ta'lim sohasida hamkorlik. O'zbekiston davlat jahon tillari universitetining bir guruh professor-o'qituvchilari Finlyandiyaning yetakchi universitetlarida malaka

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

oshirishmoqda. Bu esa oliy ta'lim sohasida Finlyandiya tajribasini o'rganish va uni O'zbekistonda joriy etishga xizmat qilmoqda.

Ilmiy seminarlar va tajriba almashinuvi. 2024-yil 22-oktabr kuni "Finlyandiya va O'zbekiston ta'lim tizimi: qiyosiy tahlil va imkoniyatlar" mavzusida ilmiy seminar tashkil etildi. Ushbu seminar davomida ikki mamlakat ta'lim tizimining o'xshash va farqli jihatlari tahlil qilindi hamda Finlyandiya tajribasini O'zbekistonda joriy etish imkoniyatlari muhokama qilindi.

Finlyandiya ta'lim tizimining muvaffaqiyatli tajribasini O'zbekistonda joriy etish uchun quyidagi yo'nalishlarda ish olib borish zarur:

- **O'qituvchilar malakasini oshirish:** Finlyandiya ta'lim tizimida o'qituvchilarning yuqori malakasi muhim ahamiyatga ega. Shu sababli, O'zbekistonda o'qituvchilarni zamonaviy pedagogik texnologiyalar va uslublar bo'yicha muntazam ravishda malaka oshirish kurslariga jalb etish lozim.

- **O'quv dasturlarini takomillashtirish:** O'quv dasturlarini o'quvchilarning individual ehtiyojlariga mos ravishda qayta ko'rib chiqish va ularni zamonaviy talablarga moslashtirish zarur.

- **Baholash tizimini isloh qilish:** O'quvchilarning bilimini baholashda test sinovlaridan ko'ra, ularning amaliy ko'nikmalari va chuqur tushunish darajasini aniqlashga qaratilgan baholash usullarini joriy etish lozim.

Xulosa. O'zbekiston va Finlyandiya o'rtasidagi ta'lim sohasidagi hamkorlik ikki mamlakat uchun o'zaro foydali. Finlyandiyaning ilg'or tajribalari O'zbekistonning ta'lim tizimini isloh qilish va zamonaviylashtirishga yordam beradi. Hamkorlikning samaradorligini oshirish uchun moliyaviy resurslarni ta'minlash, madaniy va tilviy farqlarni inobatga olish, texnik infratuzilmani rivojlantirish va o'qituvchilarning tayyorgarligini oshirish zarur. Kelajakda hamkorlikning yanada kengayishi va chuqurlashishi O'zbekistonning ta'lim tizimini jahon standartlariga moslashtirishga hissa qo'shadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 11 iyuldagi PF-5763-son "Oliy va o'rta maxsus ta'lim sohasida boshqaruvni isloh qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni.
2. Ibragimov Sh.M. (2020). Improving the effectiveness of teaching information technology in universities using the method of individualization «Ekonomcs», (11-78).
3. Абдурахмонов, С. М., & Ибрагимов, Ш. М. (2022). Ta'lim tizimida baholashning asosiy mezonlari va uning ahamiyati. ФДУ хабарлари, (2), 258-261.

